

باز زنده سازی تکیه دولت بارویکرد تجدید هنر و فرهنگ ایرانی در محله کهن تهران (بازار تهران)

آیدا چوداری میلانی^{۱*}، ... احمد میرزا کوچک خوشنویس^۲

۱- milaniayda@yahoo.com

۲- a.m.khoshnevis@gmail.com

چکیده

تحولات قرن حاضر، موجب دگرگونی‌ها و تغییراتی در بین برخی جلوه‌های زندگی و فرهنگ جامعه ایرانی و کم‌توجهی به معماری سنتی گردید. از طرفی سرعت وقوع این تحولات، مانع تطبیق آن‌ها با فرهنگ و هنر جامعه شد. حال اگر برای باز زنده سازی فرهنگ و معماری اصیل ایرانی، عوامل اساسی آن شناخته شود، این هنر به حیات خود ادامه خواهد داد. تکیه دولت، حاصل هم‌نشینی مفاهیمی است که از یک‌سو، با اصل و درو نمایه‌ی نگرش سنتی در معماری پیوند دارند و از سوی دیگر، به عمیق‌ترین لایه‌های تفکر معماری ایرانی مرتبط است. در این پژوهش بنای تکیه دولت، از جهت رابطه تجدید هنر و فرهنگ مورد بررسی، تحلیل و بازسازی، قرار خواهد گرفت. روش تحقیق به صورت توصیفی-تحلیلی و گردآوری اطلاعات با استفاده از منابع کتابخانه‌ای مرتبط با موضوع و تحلیل‌های میدانی بوده است. تحلیل‌ها نشان می‌دهد، برخی از مفاهیم اصیل فرهنگ، هنر و معماری سنتی ایران به صورت مستقیم و غیرمستقیم بر باز زنده سازی تکیه دولت مؤثر بوده است به گونه‌ای که این مفاهیم با کانسپت‌های شکل‌گیری بنا همپوشانی دارد.

واژه‌های کلیدی: باز زنده سازی، تکیه دولت، هنر و فرهنگ، معماری ایرانی

۱- مقدمه

هر بنایی به‌عنوان جزئی از فرهنگ معماری وظیفه عینیت بخشیدن یک اندیشه ذهنی را از طریق فرم ظاهری خود دارد که نمودی برای سنجش فرهنگ است. فضای معماری عینیتی برخاسته از تلفیق روابط اجتماعی، در بستر کالبدی، درزمینه‌ای معنایی و در راستای عملکردهایی موردنیاز جمعی انسانی است. فرهنگ و معماری دو پدیده‌ی مکمل یکدیگر هستند که هر یک هم دیگر را تکمیل کرده و بدون آن معنا و مفهوم ندارد، به عبارتی می‌توان این‌گونه بیان کرد که هر دو پدیده‌های انسانی شهر را تکمیل می‌کنند.

مردم هر دوره به زبان خاص آن دوره صحبت می‌کنند معماری را نیز به همان زبان می‌فهمند. زبان عصری، زبان زنده‌ای است که از زندگی، مسائل روز جامعه و فناوری و علم روز تغذیه می‌کند. اگر حضور معماری در زندگی و مسائل یک عصر کمرنگ شود، این فقر حضور، به زبان و فرهنگ هم منتقل می‌شود. برعکس این مسئله هم صادق است، به نحوی که اگر زبان و فرهنگ ملتی نقصان یابد یا حتی مورد هجوم زبان و فرهنگ بیگانه‌ای قرار بگیرد، معماری آن ملت نیز دگرگون می‌شود. پس فرهنگ و معماری دو مقوله‌ی جدایی‌ناپذیرند که خواه‌ناخواه بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند.

در این پژوهش، چگونگی ارتباط بین تکیه دولت با فرهنگ جامعه درون آن بررسی می‌شود. فرهنگ در نمادهایی از جلوه‌های گوناگون، انعکاس زندگی دیرینه در انسان‌های امروزی است. فرهنگ بازتابش زندگی دیرینه در انسان‌های امروزی

¹ milaniayda@yahoo.com

² a.m.khoshnevis@gmail.com